

ERHVERVSJURA

Revisorer har et vågent øje

De regnskabskyndige skal gerne kunne forudsige dårlige tider. Og det er de slet ikke så dårlige til.

LARS BO LANGSTED, professor, Juridisk Institut, Aalborg Universitet

MÆNGDEN AF konkurser er ikke så overraskende steget ganske voldsomt siden foråret 2008.

I hele 2007 og frem til marts 2008, lå det månedlige antal konkurser korrigeret for sæsonudsving på omkring 200, viser Danmarks Statistik. Fra april 2008 sker der en stadigt accelererende stigning i antallet frem til maj 2009, hvor der indtræder et svagt fald. Mens tallet for konkurser i marts 2008 lå på 195, var tallet for maj 2009 521 konkurser.

Når man kan sige, at det ikke var så overraskende, er det naturligvis både rigtigt og forkert. Rigtigt er det, at det set i bakspejlet var en naturlig konsekvens af den recession, der satte ind pludseligt og med en voldsom kraft, der kom bag på alle. Ordre svigtede eller blev ligefrem trukket tilbage, samtidig med at bankerne konverterede deres mere dristige udlånspolitik til en yderst konservativ. Svagt funderede – og for den sags skyld også andre – virksomheder så pludselig sig selv stå midt i et økonomisk kviksand.

FORKERT ER det imidlertid, hvis man tænker tilbage på slutningen af 2007 og det spæde 2008. Da gik det fortsat lystigt derudad, og var man i en økonomisk lidt mat periode, var det ikke noget problem. Penge var til for at bruges, og manglede man nogle, kunne man altid låne nogle flere i banken. Havde nogen dengang forudsagt, at verdensøkonomien ville segne, den danske økonomi lide alvorlig overlast og virksomhedens økonomiske grundlag forsvinde nærmest over natten, ville man være blevet hånligt afføjet med, at sådanne fantasifulde dommedagsprofetier ikke var seriøse økonomiske og finansielle eksperter værdige. Det var også dengang, at bankaktier var det sikreste papir, der fandtes.

At markedet går op og ned

er en naturlov, vi alle kender. Alligevel bliver vi lige overraskede, hver gang det sker, mest overraskede bliver vi, når det går ned! De virksomheder, der rammes, mister omsætning og overskud, nogle gange tærer de på reserverne, og når de ikke kan det mere, har vi konkursen som en næsten automatisk afslutning på affæren. Vi kan så tælle konkurser for at se, hvor galt det gik.

UD OVER EN fatalistisk konstatering af, at sådan er livet, må man samtidig erkende, at det også er den slags perioder, der gør det uhyre vanskeligt at aflægge et årsregnskab og at revidere et sådant. Ganske vist er årsregnskabet historisk, og så må det vel være ret enkelt: Alting er jo sket på det tidspunkt, hvor regnskabet skal aflægges. Men der er (især) et enkelt lille element i regnskabsaflæggelsen, der også forudsætter klarsynethed som et orakel – og klarere tale! I årsregnskabsloven, godt gemt i paragraf 13, stk. 1, nr. 4, står disse uskyl-dige ord: »Årsrapporten skal udarbejdes efter nedenstående

de grundlæggende forudsætninger: ... 4) Driften af en aktivitet formodes at fortsætte (going concern), medmindre den ikke skal eller ikke antages at kunne fortsætte. Afvikles en aktivitet, skal klassifikation og opstilling samt indregning og måling tilpasses med denne afvikling.«

Af andre regler på området kan man se, at den periode, virksomheden skal »formodes at fortsætte« for at kunne aflægge årsregnskab som going concern, er 12 måneder frem i tiden. Ledelsen skal med andre ord indstille kikkerten et år ud i fremtiden, og kun hvis der ikke er en truende fallit, må den lade være med at aflægge regnskabet som et likvidationsregnskab. Det ville i så fald sige med alle aktiver opgjort til den værdi, de ville kunne sælges for på en tvangsauktion. Den revisor, der afgiver påtegning på regnskabet, er ligeledes pålagt en profetifrist på et år.

KAN DET overhovedet lade sig gøre at forudsige et år ud i fremtiden, om en virksomhed vil gå ned og

hjem eller ej? Nej! Det er det korte og det rigtige svar – forudsat at man søger sikkerhed. Men det gør hverken lovgiver eller andre på området. Mindre er nødt til at gøre det!

Hvis revisor finder, at ledelsen har været lovlig optimistisk, da den aflagde årsrapporten som et going concern-baseret regnskab, skal revisor enten tage et forbehold eller give en supplerende oplysning i sin påtegning på regnskabet. Føler revisor sig således overbevist om, at ledelsen har skønnet forkert, vil revisor skulle tage et forbehold, men er revisor blot meget i tvivl, men samtidig ikke i stand til at sige, at hans vurdering, hvorefter going concern-betingelsen næppe er opfyldt, er rigtigere end ledelsens modsatte vurdering, må revisor nøjes med at henvende regnskabslæserens opmærksomhed på, at en fortsat drift f.eks. vil forudsætte at en given lånemulighed faktisk realiseres, eller en kapitaltilførsel faktisk finder sted.

I DET NETOP udkomne nummer af Revision & Regnskabsvæsen har statsautoriseret revisor Anders Bisgaard og cand.merc.aud. Jesper Seehausen, begge fra revisions-

firmaet Beierholm, offentliggjort resultater fra en interessant undersøgelse, de har foretaget. De har således udvalgt 25 pct. af samtlige selskaber, hvor der blev afsagt konkursdekret i hele 2008 og 1. kvartal af 2009 – altså fra lige før finanskrisen satte ind, til den havde et godt tag i landets virksomheder.

Da formålet med undersøgelsen var at se, i hvor stort et omfang revisor havde taget forbehold og/eller givet en supplerende oplysning om going concern, var det dog kun blandt de konkursramte selskaber, der havde aflagt årsrapport, stikprøven blev taget. Stikprøven omfattede 168 aktieselskaber og 620 anpartsselskaber.

SOM NÆVNT omfatter going concern-forudsætningen "alene" forventningen til de kommende 12 måneder fra balancedagen. Går virksomheden konkurs senere end 12 måneder fra årsrapportens balancedag, er der således ikke noget galt i, at regnskabet er aflagt under forudsætning om fortsat drift. I 75 pct. af tilfældene var der gået mere end et år fra balancedagen til konkursdekretet var blevet afsagt. Her var der således ingen problemer med hverken ledelsens skøn eller revisors kontrol heraf, alt var, som det skulle være (lige bortset fra det beklagelige faktum, at

virksomheden altså endte i en konkurs!). Af de resterende 25 pct. var det hovedparten af selskaberne, der gik konkurs i perioden fra 8 til 12 måneder fra balancedagen. Regner man de 12 måneder fra aflæggelsen af årsrapporten, var det ca. 50 pct. af de senere konkursramte selskaber, der overlevede det første år.

SER MAN PÅ revisors evne til at tage forbehold og/eller give supplerende oplysninger, fremgår det, at revisor i 75 pct. af de sager, der endte med en konkurs inden for et halvt år efter balancedagen, enten havde taget forbehold eller givet en supplerende oplysning angående going concern. I de selskaber, der gik konkurs i perioden fra 9-12 måneder efter balancedagen, havde revisor taget forbehold eller givet supplerende oplysning i 38 pct. af tilfældene.

Går vi ud over den 12 måneders periode, der går fra balancedagen, er mængden af årsrapporter med forbehold/supplerende oplysninger vedrørende going concern nede på 23 pct. I de sidstnævnte tilfælde kunne man overveje, om ikke revisor havde været for skeptisk, men forklaringen kan naturligvis også være, at grunden til at virksomheden fortsatte udover de 12 måneder netop var, at going concern-betingelsen i den supplerende oplysning om f.eks. et lån rent faktisk blev opfyldt.

Når man tager den omfattede periodes voldsomme og uvarslede økonomiske nedtur i betragtning, er det slet ikke en undersøgelse, der burde få revisorerne til at ligge vågne om natten. Det er tværtimod faktisk ganske imponerende, at det i så mange tilfælde lykkedes revisor og/eller ledelsen at ramme rigtigt. ■

HOVEDPUNKTER

■ En ny undersøgelse har set på, i hvilket omfang revisorer havde taget forbehold og/eller givet en supplerende oplysning om en going concern.

■ Undersøgelsen viser, at revisorerne lever op til det forventede.

